

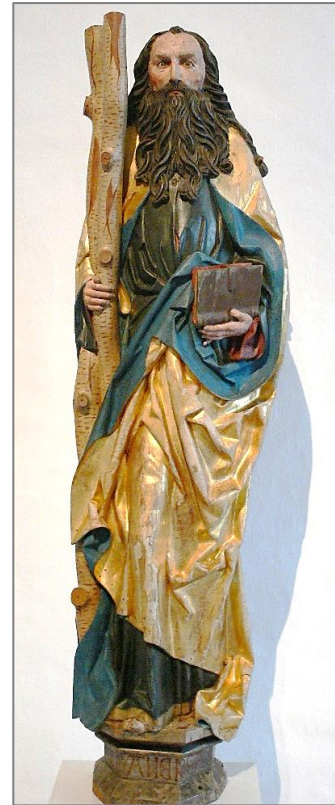
Andreas

Vissersbroers

Andreas was de oudere broer van Simon Petrus en samen behoren zij tot de twaalf apostelen van Jezus. De broers zijn afkomstig uit het plaatsje Bethsaïda aan het Meer van Gennezareth in Galilea, de noordelijke provincie van Palestina. Bethsaïda was een vissersplaats en Andreas en Petrus waren dan ook visser van beroep.

Van Johannes naar Jezus

Rond het jaar dertig had Andreas zich aangesloten bij de leerlingen van Johannes de Doper, die preekte aan de Jordaan in de zuidelijke provincie Judea. Nadat Johannes de Doper was geëxecuteerd, besloot Andreas een volgeling van Jezus van Nazaret te worden. Volgens de evangelist Johannes was Andreas de eerstgeroepen leerling van Jezus (Johannes 01:40). Samen met zijn broer werd hij door Jezus uit zijn werk weggeroepen om 'vissers van mensen te worden'. Met deze uitspraak riep hij de broers op om zich in te zetten voor het leven van andere mensen. In de Bijbel wordt Andreas' naam verder nog genoemd bij de wonderbare broodvermenigvuldiging (Johannes 6:8) en wanneer de Grieken proberen om met Jezus in contact te komen (Johannes 12:22).

Andreas met groot houten kruis en boek

Het verspreiden van het evangelie

Na Pinksteren, na de dood van Jezus en de neerdaling van de Heilige Geest, ging Andreas op pad om het evangelie van Jezus te verkondigen. Volgens de overlevering heeft hij de boodschap van zijn leraar verspreid in Cappadocië, Pontus, Bithynië, Scythië (Zuid-Rusland), Griekenland en Thracië (Bulgarije). Volgens de Russen ging Andreas verder naar Armenië en Midden-Rusland om de Moskoviëten voor Christus te winnen. Zodoende wordt hij vereerd als een van de patroonheiligen van het Russische Rijk. Hij zou tenslotte in Patras, in Griekenland, gekruisigd zijn, waar tot op de dag van vandaag een Andreaskerk staat en wat hem tot nationale patroon van Griekenland heeft gemaakt. Bijzonder aan de kruisiging van Andreas is dat hij met touwen werd opgehangen aan een kruis opgesteld in de vorm van een X. Een dergelijk kruis kennen we daarom nu als een 'Andreas-kruis'.

Duivels, demonen en ziekte

Tijdens zijn reizen predikte Andreas en heeft hij allerlei genezingen en wonderen verricht. De Bijbel geeft weinig informatie over deze tijd, maar de 'Handelingen van Andreas' (3e eeuw), die zijn naverteld in de Legenda aurea (Gouden legenden, 13e eeuw) vertellen hier wel over. Zo wordt er verteld dat Andreas de bewoners van

Nicaea bevrijdde van zeven demonen die vermomd waren als valse honden. Ook redde hij een bisschop van de duivel. Dat verhaal gaat zo: een bisschop dineerde zonder te weten met de duivel, deze deed zich namelijk voor als courtisane. De bisschop vond de courtisane wel aanlokkelijk, maar voordat hij voor haar kon bezwijken, greep Andreas in en verdreef hij de duivel. Een andere legende vertelt over het einde van Andreas' leven. Andreas werd uiteindelijk ter dood veroordeeld door de gouverneur van Patras, Egeas. Voorafgaand hieraan had Andreas de vrouw van Egeas genezen van een dodelijke ziekte. Hierna bekeerde zij zich tot het christendom, waarna Andreas haar overhaalde om als vrome vrouw te leven en om daarom Egeas zijn echtelijke rechten te weigeren. Egeas was hier duidelijk niet van gediend en deze persoonlijke kwestie zou dan ook de reden zijn geweest voor Andreas' terdoodveroordeling.

Patronages: vis en ongetrouwde vrouwen

Andreas wordt gezien als de beschermheilige van allerlei noden en beroepen. Doordat hij zelf ooit visser was, is hij bijvoorbeeld de patroon van vis- en watergerelateerde beroepen, waaronder vishandelaren, zeilmakers en zeelui. Tevens wordt Andreas de 'zachtmoedigste onder de heiligen' genoemd. Op de vooravond van zijn feestdag, 30 november, riepen ongetrouwde meisjes en vrouwen hem daarom aan. Zij hoopten hierdoor 's nachts in hun dromen het gezicht van hun toekomstige man te zien. Naast Rusland en Griekenland, heeft ook Schotland Andreas als patroonheilige. In de Schotse stad St. Andrews zouden ook enkele botten van de heilige liggen. In de provincie Groningen is hij de patroonheilige van de Andreaskerk in Westeremden.

Andreas afgebeeld

Op afbeeldingen is Andreas meestal een oude man met wit haar en een baard en heeft hij als attribuut het X-vormige kruis. Soms wordt hij ook afgebeeld met een net met vissen of met een touw (omdat hij aan het kruis werd vastgebonden, niet genageld).

Bronnen

- Jo Claes, Alfons Claes, Kathy Vincke, *Beschermheiligen van de Lage Landen*, Leuven: Uitgeverij Davidsfonds, 2006.
- James Hall, *Hall's Iconografisch Handboek: Onderwerpen, Symbolen en Motieven in de Beeldende Kunst*, Leiden: Primavera Press, 2011.
- Stijn van der Linden, *De Heiligen*, Amsterdam/Antwerpen: Uitgeverij Contact, 2002.
- Otto Derk Jan Roemeling, *Heiligen en Heren: Studies over het Parochiewezen in het Noorden van Nederland vóór 1600*, Leeuwarden: O.D.J. Roemening en de Fryske Academy, 2013.
- Bron afbeelding: Wikimedia Commons.

